

11 Ks-22.4.5/1968. 60.
(Mars 24. 1968)J E G Y Z E T

Kádár János elvtárs részére

a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének
1969. március 17-i budapesti üléséről.

I.

- 1/ Az ülés 1968 novembere óta huzódott, mert a román fél az Egyesített Parancsnokságra vonatkozó határozvány 12/a pontjának utólagos módosítását kívánta.
- 2/ Az új dátumot - március 17-ét - Kádár és Brezsnyev elvtárs március 6-án egyeztették. Eredetileg, egy napos ülésre gondoltak két napirendi ponttal:
- a/ az öt katonai okmány aláírása;
 - b/ a jelenlegi nemzetközi helyzetet áttekintő politikai okmány elfogadása.
a) felhívás Európa megjelölésére
- 3/ Március 9-én Firjubin elvtárs átadta egy nyilatkozat és egy felhívás tervezetét. A két okmány úgy volt felépítve, hogy a nyilatkozatban szerepelt valamennyi aktuális nemzetközi kérdés minősítése /NATO tevékenysége, NSzK, Közel-kelet, Vietnám, sőt név megjelölése nélkül elítélte a kínai határsértőket is/, míg a felhívás, a plemikus pontokat elkerülve, az európai biztonsági konferencia összehívásának szükségességét hangoztatta, s szűkkörű kezdeményező bizottság összehívását ajánlotta.

E két tervezetet a magyar fél, saját javaslataként, március 11-én átadta a tagországok külügyminisztériumainak.

- 4/ Március 13-án megérkezett Firjubin, akivel találkozott Kádár és Komócsin elvtárs.

(2)

Firjubin beszámolt az ülés technikai bonyolításának tervéről, majd jelezte, hogy az ülés befejeztével a szovjet küldöttségnek szándékában áll javasolni, hogy az elkövetkező időszakban foglalkozzanak a Varsói Szerződés Politikai Szervezete tökéletesítésének kérdésével is.

Kádár elvtárs hangsúlyozta, hogy figyelembevétel a közelmúlt időszak eseményeit, a Politikai Tanácskozó Testület összeülése tényének önmagában politikai jelentősége van. A fő figyelmet a katonai okmányok aláírására érdemes koncentrálni. A politikai dokumentumok szövegezésekor értelmes kompromisszumot kellene kötni. Ne történjék az, hogy heten vagyunk, de csak hatan írjuk alá. Legyünk figyelemmel a közeljövőben sorra kerülő KGST értekezletre is.

Firjubin a beszélgetés tartalmát azonnal jelentette haza.

- 5/ Március 15-én, szombaton délelőtt összeültek a külügyminiszter helyettesek. A lengyelek előbb saját, az eredetnél élesebb hangvételű javaslatukat terjesztették be, majd azt visszavonták. A 17-én, hétfőn hajnalig tartó terméketlen vitában nem történt érdemi előrehaladás. A lengyel és NDK-beli elvtársak a tervezetek terjedelmének növelését, a kifejezések erősítését, a románok a tartalom csökkentését és a szöveg felhígítását szorgalmazták.

(3)

- 6/ Március 16-án vasárnap egymásután megérkeztek a küldöttségek. Említésre méltó a csehszlovák vezetők kezdeti kiértékelő tartózkodása, amely az elutazás idejére valamelyest feloldódott. Dubcek bizalmatlanul fogadta, hogy neki kell a soros elnök tisztét betölteni.

7/ Vasárnap délelőtt Kádár, Fock, Biszku, Komócsin elvtárs találkozott a szovjet küldöttséggel. A szovjet elvtársak teljesen magukévá tették Kádár elvtársnak a Firjubin útján eljuttatott gondolatát. Brezsnyev elvtárs megerősítette, hogy a katonai kérdésekre kellene koncentrálni. Az egység érdekében, ha a románok szóvátesszik, még a 12/b. pontról is le kellene mondani. Egyetértett Kádár elvtárrsal abban is, hogy nem érdemes a szavakon lovagolni, nem feltétlenül szükséges harcolni az eredeti nyilatkozat és felhívás tervezetért sem. Elképzelhető, hogy egy rövid kommuniké és a felhívás kerüljön elfogadásra. Brezsnyev elvtárs a fő problémát Gomulka és Ulbricht elvtárs meggyőzésében látta.

8/ Március 16-án, vasárnap este 18.30-tól éjjél után 01.30 óráig a szovjet küldöttség a Margitszigeten volt. Kétszer találkoztak a románokkal és a bolgárokkal, egyszer a csehszlovákokkal, a lengyelekkel és az NDK vezetőivel.

Ezután éjszaka 02.00 órától 03.15 óráig Brezsnyev elvtársék beszélgettek Kádár és Komócsin elvtárrsal.

Bár a katonai okmányok elfogadásával mindenki egyetértett, a szállodai találkozókat Brezsnyev elvtárs mégis úgy jellemezte, hogy ahány szobában járt, annyiféle véleményrel találkozott. A lengyel és a német elvtársak a nyilatkozat politikai élének erősítését, többek között a kínai határsértések elítélését szorgalmazták. Kifejtették azt is, hogy nem kell attól sem félni, ha a hat küldöttség írja alá a politikai okmányokat. A bolgárok egyetértően, a csehszlovákok lojálisan foglaltak állást. A románok az éles fogalmazások ellen voltak, de nem említették a 12/b. pont kihagyását.

A bonyolult helyzet miatt Kádár és Brezsnyev elvtárs megállapodott, hogy a 17-i ülés kezdetét 10.00 órától 15.00 órára teszik át, s 17-én délelőtt Brezsnyev elvtársék még egyszer beszélnek az egyes küldöttségek vezetőivel.

9/ Március 17-én délelőtt Breznyev elvtársak találkoztak a lengyel, a csehszlovák és a bolgár küldöttséggel. A lengyelekkel folytatott beszélgetés elhúzódása kapcsán Kádár elvtárs javasolta, hogy a 15.00 órai ülés előtt üljenek össze a tagállamok pártjainak első titkárai és a Minisztertanácsok elnökei. Ezt a gondolatot mindenki magáévá tette.

10/ Március 17-én 14.00 órakor összeültek az első titkárok és a miniszterelnökök.

Itt Breznyev elvtárs egy rövid, az ülészak tényét és jelentőségét hangsúlyozó, az aláírandó katonai okmányok fontosságát méltató kommuniké elfogadását javasolta. Bár így a kommunikéből kimaradt minden aktuális nemzetközi kérdés /a NATO, az NSzK, a Közelkelet, Vietnám, a kínai határprovokációk/ megvilágítása, az egység fentartása érdekében a résztvevők elfogadták a kompromisszumot.

Időközben, a délelőtti Gomulka-Ceausescu találkozón megoldódott a felhívás tervezet egyetlen vitás kérdése is: a lengyel elvtársak enyhébb megfogalmazást fogadtak el az NSzK elítélésével kapcsolatban, a románok ezért cserében elálltak egy rosszindulatu javaslatuktól, amelynek célja az augusztus 21-i akció negatív minősítése volt. Így lehetségessé vált a felhívás elfogadása, amelyik - a szerkesztőbizottságban tett román kiegészítő javaslatok eredményeként - eredeti formájához képest alaposan felhigult.

11/ A március 17-én 15.00 órakor megnyílt ülés 2 óra hosszat tartott. Kádár elvtárs megnyitó szavai után Dubcek elnökletével meghallgatták Jakubovszkij marsallnak az 5 katonai okmányt méltató 20 perces beszédét. E témához csupán Breznyev és Kádár elvtárs szólt hozzá röviden, majd sor került a dokumentumoknak az első titkárok és miniszterelnökök részéről történő aláírására.

Az ülésen az alábbi okmányokat írták alá:

- a/ Határozvány a Varsói Szerződés Tagállamai honvédelmi miniszterei bizottságáról.
- b/ Határozvány a Varsói Szerződés Tagállamai egyesített fegyveres erőiről és az egyesített parancsnokságról.
- c/ Határozvány a Varsói Szerződés Tagállamai egyesített fegyveres erőinek katonai tanácsáról.
- d/ Határozvány a Varsói Szerződés Tagállamai egységes légvédelmi rendszeréről.
- e/ Elvi vázlat a Varsói Szerződés tagállamai egyesített fegyveres erői főparancsnoka vezetési szerveinek szervezéséről.

A kommuniké és a felhívás szövegét egyhanguan, észrevétel nélkül fogadták el.

12/ A Politikai Tanácskozó Testület ülése jelentős esemény volt. Elfogadtuk a katonai okmányokat. Jobb feltételeket teremtetünk a KGST tanácskozás megtartásához. A felhívással hangsúlyoztuk a nemzetközi feszültség enyhülésére irányuló politikánk változatlanágát. A tanácskozás ténye önmagában a tagországok kapcsolatának konszolidálódását mutatja.

A nemzetközi nagy tanácskozás előkészítése, a Politikai Tanácskozó Testület ülése, a soronkövetkező KGST tanácskozás - az optimizmus forrása mozgalmunkban. Összejöveteleink azt sugallják a világ kommunistáinak, hogy a meg-

ORSZÁGOK LAJTORJÁJA

12/ 1. Állam - Kormány, Politikai

- 14/ Ulbricht elvtárs javasolta Kádár elvtársnak, hogy tüzzék ki a berlini látogatásának időpontját.
- 15/ Ceausescu elvtárs kezdeményezte, hogy kötetlen találkozóra kerüljön sor Kádár elvtárral.
- 16/ Cernik elvtárs javasolta Fock elvtársnak, hogy csehszlovákiai látogatására április első felében kerüljön sor.
- 17/ Koszigin elvtárs megemlítette Biszku elvtársnak, hogy korlátlan mennyiségben tudnának átvenni húst és húséleszté-nyeket, s az ár 15 %-át szabad valutában fizetnék.

III.

Határozati javaslat tervezet:

- 1/ A Politikai Bizottság jóváhagyólag tudomásul veszi a Politikai Tanácskozó Testület üléséről adott tájékoztatást.
- 2/ *(Handwritten: Minisztertanács - utána, köztársasági elnök)*
Megbízta a Külügyminisztériumot, hogy a Politikai Bizottság következő ülésére terjesszen elő javaslatot Kádár elvtárs berlini látogatásának időpontjára.
- 3/ Fock Jenő elvtárs április 5 és 17 között tegyen eleget Cernik miniszterelnök meghívásának.
- 4/ Nyers Rezső elvtárs a Politikai Bizottság április 1-i ülésén adjon tájékoztatást a Koszigin elvtárs által javasolt huselési lehetőségekről.
- 5/ Szükség szerint a Titkárság vizsgálja meg kormány- vagy MTI közlemény kiadását a kínai határsértések ügyében.

Budapest, 1969. március 19.

~~6/~~ *Ceausescu - meghívás - Erdélyi*
/ Erdélyi Károly /

ORSZÁGOS ELVTÁRS